

«KRİZ VE KRİZE MÜDAHALEYİ İÇEREN ÜÇ ANA YAKLAŞIMIN KARŞILAŞTIRILMASI»*

Dr. Oya G. Ersever.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

«Kriz ve krize Müdahaleyi İçeren Üç Ana Yaklaşımın Karşılaştırılması», 1981 yılında «The University of Northern Colorado'da Dr. Oya G. Ersever tarafından yazılmış ve basılmış bir doktora tezidir.

Bu makalede, çalışmanın amacı, yöntemi, bulguları, vargıları, ve önerileri kısaca aşağıda özetlenmiştir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Çalışmanın odak noktasını, «Kriz» ve Krize «Müdahale»ye ilişkin ana yaklaşımların incelenmesi ve analizi oluşturmaktadır.

Çalışmanın amaçları şunlardır :

a) Kaynakların taranmasıyla mevcut kriz ve krize Müdahaleye ilişkin ana yaklaşımların belirlenmesi,

b) Her yaklaşımın içerdiği kriz ve krize müdahaleye ait kavram ve öğelerin açıkça tanımlanması,

c) Belirlenmiş kriz ve krize müdahale yaklaşımları ile ilgili araştırmaların gözden geçirilmesi,

d) Yaklaşımların uygunluk, benzerlik ve farklılıklar açısından analize edilip karşılaştırılması, ve

e) Yaklaşımlardan elde edilen bilgilerin sistemli sunulması.

YÖNTEM

Kriz ve krize müdahaleye ilişkin güncel ana yaklaşımların belirlenmesi için mevcut kaynakçalar yoğun bir şekilde incelendiler. Elde edilen tüm kaynakçaların içeriği elden geçirildi. Ve yalnızca çalışmanın amacına yönelik bilgi veren kaynakçalar çalışmaya dahil edildiler. Mevcut kaynakçalar içinde kriz ve krize müdahaleyi içeren üç ana yaklaşım belirlendi :

- a) Denge
- b) Bilişsel, ve
- c) Psiko - sosyal yaklaşımlar.

Üç ana yaklaşımı meydana getiren her bir grup içinde söz konusu ana yaklaşımı en iyi temsil eden en gelişmiş yaklaşım seçildi ve incelendi. Her yaklaşımın belirlenen kavram ve öğeleri araştırma için geliştirilen bir ölçek vasıtasıyla sistematik olarak sunuldu, analiz edildi ve karşılaştırıldı.

BULGULAR

İncelenen tüm yaklaşımlar, krizi başlatıcı bir olayın varlığı, krizin patolojik olmadığı, krize girmiş bir bireyin yardım almaya açık olduğu, ve kriz tedavisinin kısa süreli (1 ile 8 hafta)

1981 Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü.
Doktora Tezi.
II. Ulusal Psikoloji Kongresinde sunulmuştur.
Ankara - 1982

üzerinde dururlar. Krizin üç ayrı iza-
hında beliren farklılıklar, her bir yak-
laşımın insanın üç buutundan (his,
bilgi ve davranış) yalnızca birini ele
alıp işlemesi ve diğerlerini ihmal etme-
si sonucu ortaya çıkmıştır.

VARGILAR

Görgül terimlerin eksikliği ve ta-
nımlardaki belirsizlikler, kriz ve krize
müdahaleye ilişkin yaklaşımların iyi
gelişmiş teoriler haline gelmesini engel-
lemiş olabilir. Bu çalışma, kriz ve krize
müdahaleye ilişkin kapsamlı bir teori-
nin gelişmesi için bir temel oluşturabi-
lir.

ÖNERİLER

Kriz ve krize müdahaleye ilişkin
kapsamlı bir teorinin gelişimini teş-
vik etmek için kriz ve krize müdahale-
nin içerdiği terimleri, öğeleri ve ara-
larındaki ilişkileri açık ve anlaşılabilir
bir şekilde ifade etmek gerekir. Ayrıca,
kriz ve krize müdahale teorisinin içer-
diği, teorik terimlerin görgül (empiri-
cal) terimlere bağlanması zaruridir.
Terimlerin açıklık kazanması ve gör-
gül (empirical) terimlere bağlanması
kriz ve krize müdahale alanında ge-
reksinim duyulan araştırmaları teşvik
edici denencelerin belirlenmesine yol
açacaktır. Kriz ve krize müdahaleye
ilişkin kapsamlı bir teorinin, insanın
yalnızca bir buutunu işlemesi yerine
her üç buutuna da (his, bilinç ve dav-
ranış) eşit derecede ağırlık vermesi
önerilir. Bu üç farklı buutun aynı teori-
de işlenmesi kapsamlı bir teorinin ge-
lişmesi için kaçınılmazdır.

KAYNAKLAR

Aguilera, D.C. & Messick, J.M., *Crisis
intervention : theory and methodo-
logy*, Saint Louis : C.V. Mosby Com-
pany, 1978.

Arnold, M.B., *Feelings and emotions :
The Loyola symposium*, New York :
Academic Press, 1970.

Bloom, L., «Definitional aspects of the
crisis concept», *Journal of Consul-
ting Psychology*, 27 (6) : 498 - 502,
1963.

Caplan, G., *Principles of preventive
psychiatry*, New York : Basic Books,
1964.

Caplan, G., Mason, E., and Kaplan, D.,
«Four studies of crisis in parents of
prematures», *Community Mental
Health Journal*, 1 (2) : 149 - 161,
1965.

Lukton, R.C., «Crisis theory : Review
and critique», *Social Service Review*,
48 : 384 - 402, 1974.

Monat, A. & Lazarus, R.S., *Stress and
coping : An anthology*, New York :
Columbia University Press, 1977.

Nass, S., *Crisis intervention*, Iowa : Ken-
dal-Hunt Publishing Company, 1977.

Parad, H.J., *Crisis interventions : Se-
lected readings*, New York : Family
Service Association of America,
1971.

Parkes, C.M., «Psycho-social transitions :
A field for study», *Social Science
and Medicine*, 5 : 101 - 115, 1971.

Smith, L.L., *Crisis intervention theory
and practice : A source book*, Uni-
versity of Utah : University Press
of America, 1974.

Taplin, J.R. «Crisis theory : Critique
and reformulation», *Community
Mental Health Journal*, 7 (1) : 13-23,
1971.